

પ્રવચન-૩ તા. ૨૦-૧૦-૨૫ સવાર
Episodes 228 - 231

Episode 228

દિવાળી - ખોવાનો કે પ્રાપ્તિનો અવસર?

<u>What is Diwali</u>	<u>How to celebrate</u>
* ૪ મોટાં પર્વ ભારતનાં a) રક્ષાબંધન = બ્રાહ્મણ - ધર્મપ્રવૃત્તિ monsoon સાધુસંગ b) દશેરા = ક્ષત્રિય - શસ્ત્રપૂજા Polish સાફ for war c) દિવાળી = વૈશ્ય - ચોપડાપૂજન monsoon ends ધંધો starts d) હોળી = શૂદ્ર - મનોરંજન વસંત પછી harvest time * વીતરાગ ધર્મમાં - 1st and 3rd celebrated - રક્ષાબંધન - સાધુરક્ષા - દિવાળી - નિર્વાણકલ્યાણક * દિવાળી પર્વ - Celebrated before ભગવાન મહાવીર - શ્રીરામ returns - Vinobaji - દેહત્યાગ માટે	* ગંભીર ખુશી - Not dance / party - ધ્યાન - ભક્તિ * ધનતેરસ last દેશના - ધન્ય તેરસ - last દેશના starts - Then યોગરુંધન - દર્શન but no શ્રવણ * ગણધર attend all વાણી - All વ્યાખ્યાન of ભગવાન - Unless આજ્ઞા થાય * Celebrate by changing ગુણસ્થાનક - Eg. Like ગૌતમસ્વામી ૬ - ૧૩ - અંતરંગ ફેરફાર
* ખોવાનો કે પ્રાપ્તિનો? - ભગવાન મહાવીર - મોક્ષ પ્રાપ્ત - ભગવાન મહાવીર - વિયોગ * Eg. બેટીની વિદાય - આનંદ and દુઃખ - For Him - for us * Eg. Chess - Mother died - Lets play 1 more game * મોહરમ - ઈદ - Not eat / drink - Fast - સાધના	* દીપાવલી - line of lights - દીપ + આવલી - એક બુઝાય - બીજો પ્રગટે * Eg. Gandhiji - salt march - Team for મરવા - ઝંડો - Before falling - ગોળી પૂરી not people * દર ૧૨ વર્ષે - વીરપ્રભુ - ગૌતમસ્વામી - સુધર્માસ્વામી - જંબૂસ્વામી - Then શ્રુતકેવળી - આચાર્યો - યુગપુરુષો
	* Eg. Laddu ધરવો / ખાવો - અખંડ - because અખંડ સુખની પ્રાપ્તિ થઈ * ભીતર દીપક પ્રગટાવો - આત્મજ્ઞાન - ભેદજ્ઞાનની કળા પ્રગટાવો

Episode 229

છંદ ૨૦

સમ્યગ્જ્ઞાનને સમુદ્રની ઉપમા

જ્ઞાનને સમુદ્રની ઉપમા	ગાથાર્થ
* સમુદ્રમાં - રત્નાદિ અનંત દ્રવ્યો રહે છે જ્ઞાનમાં પણ અનંત દ્રવ્યો પ્રતિબિંબિત થાય છે * સમુદ્ર - રત્નાદિરૂપ થઈ જતો નથી જ્ઞાનમાં જોયો પ્રતિબિંબિત છતાં જ્ઞાન જોયરૂપ થતું નથી	* જે જ્ઞાનરૂપ સમુદ્રમાં - અનંત દ્રવ્ય - ગુણ-પર્યાય સહિત - હંમેશાં ઝળકે છે છતાં - તે જોયરૂપ થતો નથી - પોતાનું જ્ઞાયક સ્વરૂપ છોડતો નથી (અટળ છે)
* સમુદ્રમાં જળ - નિર્મળ રહે છે આત્મામાં જ્ઞાન નિર્મળ રહે છે * સમુદ્ર - પરિપૂર્ણ રહે છે જ્ઞાન પણ પરિપૂર્ણ રહે છે * સમુદ્રમાં - લહેરો ઉત્પન્ન થાય છે જ્ઞાનમાં પણ મતિ-શ્રુતાદિ તરંગો હોય છે	* Eg. આંખ મલિન જુએ પણ આંખ મલિન થતી નથી * જોયોને જાણે છતાં તે જ્ઞાનસ્વભાવથી ચ્યુત થતો નથી જોયરૂપ થતો નથી - જગતનું આકર્ષણ / દ્વેષ નથી * તે જ્ઞાનસમુદ્ર અત્યંત નિર્મળ છે - અને પોતાના પૂર્ણ રસમાં મોજ કરે છે * જેમાં મતિ-શ્રુતાદિ - પંચ પ્રકારની લહેરો (પર્યાય) ઊઠે છે - but જ્ઞાનસામાન્ય આત્માનું સ્વરૂપ છે
* સમુદ્ર - મહાન હોય છે જ્ઞાન પણ મહાન હોય છે * સમુદ્ર - અપાર હોય છે જ્ઞાન પણ અપાર હોય છે * સમુદ્રનું જળ - નિજાધારે રહે છે જ્ઞાન પણ નિજાધાર છે	* જે મહાન (વિશાળ) - અપરંપાર નિજાશ્રિત છે (પરદ્રવ્યને આધીન નથી) મહિમાવંત છે - વર્ણન અશક્ય છે * તે જ્ઞાન એક છે તોપણ અનેકતા સાથે છે જોયોને જાણવારૂપ અનેકતા સહિત છે
* સમુદ્ર - સ્વરૂપે એક તરંગે અનેક હોય છે જ્ઞાન પણ જ્ઞાયકસ્વભાવની અપેક્ષાએ એક - જોયો જાણવાની અપેક્ષાએ અનેક હોય છે	* આત્મસ્વભાવનો મહિમા પર્યાય કરે છે Eg. પોતાનો મહિમા તો મૂર્ખ જ કરે * આત્માનો મહિમા - પર્યાય કરે છે લક્ષ દ્રવ્યનો વેદન પર્યાય કરે

Episode 230

છંદ ૨૧

જ્ઞાનરહિત ક્રિયાથી મોક્ષ થતો નથી

<u>જ્ઞાનરહિત ક્રિયાથી મોક્ષ નહીં</u>	
* છંદમાં -	1st 2 lines - અન્ય મતની ક્રિયા 2nd 2 lines - જૈનમતની ક્રિયા
* કોઈ અજ્ઞાની જીવ	- આકરાં દુઃખ સહન કરે - પંચાગ્નિ તપ કરી શરીર બાળે (સૂકવી નાંખે) - અગ્નિના ધુમાડાનું પાન કરે (ગાંજો, ચરસ પીવે) - ઊંધે માથે ઝૂલે છે
* કોઈ અજ્ઞાની જીવ	- સાધુવેષ ધારી પંચ મહાવ્રત પાળે - તપમાં લીન રહે - પરિષહાદિ કષ્ટ ઉઠાવે છે - મુનિપણાનું અભિમાન રહે છે
* એવા મુનિ પણ	- Eg. અનાજના દાણા વિનાના ઘાસના પૂળા જેવા નિરર્થક છે
* આવા જીવોને મુક્તિ ન મળે	- એકલી ક્રિયાથી મુક્તિ નથી - નિરર્થક છે
* Eg. જેમ વંટોળિયામાં પાંદડાં	- જ્યાં ત્યાં અથડાયાં કરે તેમ - સંસારમાં ૪ ગતિમાં ભટક્યા કરે
* જેના અંતરમાં સમ્યક્ જ્ઞાન છે તેને	- મોક્ષ મળે છે (જ્ઞાનકળા ખીલી છે) - એકલા ક્રિયાવાદી તો મિથ્યાત્વભાવમાં ભટકેલા છે - કરવું - ન કરવુંના વિકલ્પમાં જ રહે છે - આત્માના આશ્રય વિના શાંતિ પામતો નથી

Episode 231

છંદ ૨૨
વ્યવહારલીનતાનું પરિણામ

છંદ ૨૩
વળી

<u>ક્રિયામાં જ લીનતા</u>	<u>ભક્તિ / વ્રતથી નહીં</u>
* બાહ્ય ક્રિયામાં રાચ્યો અંતર્ભેદ ન કાંઈ a) કેવળ શરીરાશ્રિત ક્રિયામાં મગ્ન અને સંતુષ્ટ b) જેના અંતરમાં ભેદજ્ઞાન નથી પ્રગટ્યું * જે દીન થઈ પ્રભુને ભજ્યા કરે છે - અને એનાથી મોક્ષ મળશે - એમ માને / ઇચ્છે છે - પણ આત્મદૃષ્ટિ કરતો નથી * પ્રભુમાં શ્રદ્ધા - ભક્તિ - કર્તાપણાની આસ્થા રાખે - દુઃખ હરશે - પાર કરશે - કર્તા માનવાથી કે અકર્તા માનવાથી કલ્યાણ થાય? * ભક્તિ દ્વારા આત્મદૃષ્ટિ થયે - આત્માની અલ્પજ્ઞતા - 50 દીન - સ્વરૂપદૃષ્ટિ થયે - આત્માની પૂર્ણતાનું ભાન - વીતરાગસ્વરૂપ જાણ્યે કલ્યાણ થાય * આમ વ્યવહારમાં લીન અને ભક્તિમાં દીન - છતાં મોક્ષ ન થાય - તત્ત્વદૃષ્ટિ / આત્મદૃષ્ટિ જ નથી - આત્મસ્વરૂપ જાણ્યા વિના મોક્ષ કેમ થાય? Eg. અળસિયું - નાગનું બચ્ચું	* ભગવાનનું સ્મરણ પૂજા-ભક્તિ કરવાથી અનેક પ્રકારનાં વ્રત-તપ, વાંચન કરવાથી કંઈ થતું નથી * કેમ કે મોક્ષસ્વરૂપ આત્માના અનુભવ વિના મોક્ષ થતો નથી આત્મદૃષ્ટિ અનિવાર્ય છે * શરીરાશ્રિત ક્રિયામાત્રથી નહીં - જ્ઞાન જરૂરી છે - જ્ઞાનમાં જ નિર્ણય / વેદન (અનુભવ) * જિનસ્વરૂપ જાણી ભક્તિ કરે - તો નિજસ્વરૂપ પર લક્ષ જાય - Eg. સ્વામી ગુણ ઓળખી સ્વામીને જે ભજે દરિશણ શુદ્ધતા તેહ પામે * જિનની સાચી ઓળખાણથી તો નિજનો મહિમા Eg. PM comes His introduction as - મહોલ્લો ચલાવે છે તે ખરું સન્માન નથી * માત્ર નામ રટવામાત્રથી થતું હોય તો Eg. સર્વ પોપટને થઈ જાય Eg. સર્વ બગલાને થઈ જાય Eg. સર્વ કોમાવાળાને થઈ જાય